

Sygn. akt V KK 534/18

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **E. B.**

uniewinnionego od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 286 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 18 lutego 2020 r.,

wniosku oskarżonego o zasądzenie kosztów obrony w postępowaniu kasacyjnym, na podstawie art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k., art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. w zw. z § 11 ust. 2 pkt 6 i § 15 ust. 3 pkt 1 – 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie

p o s t a n o w i ł

zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz E. B. kwotę 1992,58 zł (tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiąt dwa złote i 58 groszy) tytułem zwrotu poniesionych kosztów obrony w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy w pkt II wyroku z dnia 17 grudnia 2019 r., sygn. akt V KK 534/18, oddalił jako oczywiście bezzasadną kasację Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 27 listopada 2017 r., sygn. akt V Ka (...), w odniesieniu do E.B. , który został przez Sąd Odwoławczy uniewinniony od zarzutu popełnienia przestępstwa określonego w art. 286 § 1 k.k. Konsekwencją rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego było także orzeczenie o wydatkach postępowania kasacyjnego, którymi został obciążony Skarb Państwa.

Pismem z dnia 17 grudnia 2019 r. E. B. wniósł o zasądzenie „od Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego – Administratora Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej i Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy kosztów obrony w sprawie zawisłej przed Sądem Najwyższym, ze skargi kasacyjnej Ministra Sprawiedliwości na wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 27.11.2017 r. – w kwocie 7.800 zł.” Kwota ta obejmuje zwrot „kosztów procesu” w wysokości 7.200 zł oraz koszt przelotu do Sądu Najwyższego na rozprawę kasacyjną – 600 zł. Do przedmiotowego wniosku dołączono wystawione przez Kancelarię Adwokacką adw. J. K. faktury: o nr (...) na kwotę 7199,19 zł tytułem wynagrodzenia adwokackiego za obronę i reprezentowanie przed Sądem Najwyższym i nr [...] /2019 na kwotę 600 zł tytułem kosztów przelotu. Koszt podróży został udokumentowany kopiami biletów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek E. B. o zwrot poniesionych przez niego kosztów obrony w postępowaniu kasacyjnym zasługuje na uwzględnienie jedynie w części. Z powodów wskazanych w dalszej części uzasadnienia zasądzone na rzecz E. B. od Skarbu Państwa nie kwotę wskazaną we wniosku, ale kwotę nieznacznie przekraczającą stawkę minimalną, przewidzianą za prowadzenie obrony w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, powiększoną o koszty dojazdu na rozprawę kasacyjną.

Zgodnie z art. 637a k.p.k. do kosztów postępowania kasacyjnego stosuje się odpowiednio przepisy o kosztach postępowania odwoławczego, chyba, że ustawa stanowi inaczej. Wobec tego odpowiednie zastosowanie w tej sprawie znajdzie art. 636 § 1 k.p.k., który przewiduje obciążenie Skarbu Państwa kosztami procesu za postępowanie odwoławcze, jeżeli środek odwoławczy pochodzi wyłącznie od oskarżyciela publicznego i nie został uwzględniony. Przepis ten dotyczy spraw z oskarżenia publicznego, znajduje jednak odpowiednie zastosowanie także do spraw z oskarżenia prywatnego (art. 636 § 3 k.p.k.). Natomiast do spraw zainicjowanych subsydiarnym aktem oskarżenia znajdują odpowiednie zastosowanie przepisy o kosztach procesu w sprawach z oskarżenia prywatnego (art. 640 § 1 k.p.k.). Podsumowując, na skutek ww. odesłań, niewątpliwie w sprawie

znajduje zastosowanie art. 636 § 1 k.p.k. Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego należy w tej sprawie traktować tak, jak „oskarżyciela publicznego” w rozumieniu art. 636 §1 k.p.k. Wobec tego, to Skarb Państwa ponosi koszty postępowania kasacyjnego, które w odniesieniu do E. B. zakończyło się oddaleniem kasacji jako oczywiście bezzasadnej. Nie ma zatem racji E. B. , wnioskując o zasądzenie kosztów obrony od „Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego – Administratora Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej i Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy”.

Podstawę prawną do ustalenia wysokości wydatków poniesionych w związku z ustanowieniem jednego obrońcy, stanowią przepisy ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (tj.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1513, ze zm.) oraz przepisy aktualnie obowiązującego rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie, tj. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800, ze zm.).

Zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze, opłaty za czynności adwokackie ustala umowa z klientem, niemniej umowa ta jest wiążąca tylko w relacji pomiędzy obrońcą będącym adwokatem i jego mocodawcą. Ustalona w umowie wysokość opłat za czynności adwokackie nie musi stanowić podstawy zasądzenia przez sąd poniesionych przez tę stronę kosztów zastępstwa prawnego. W rozpoznawanej sprawie nie jest więc ona dla Sądu wiążąca.

Jak wynika z § 15 ust. 1 powołanego wyżej Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, opłaty stanowiące podstawę zasądzenia kosztów zastępstwa prawnego i kosztów adwokackich ustala się z uwzględnieniem stawek minimalnych określonych w rozdziałach 2-4, z czego wnosić należy, że są one podstawą do ustalenia wynagrodzenia. Istotne rozróżnienie zawiera ust. 2 i ust. 3 § 15 Rozporządzenia. Mianowicie, wysokość wynagrodzenia w sposób decydujący różnicuje to, czy sprawa wymaga, czy też nie wymaga przeprowadzenia rozprawy, przy czym w sytuacji, gdy sprawa wymaga przeprowadzenia rozprawy, sąd

powinien uwzględniać stawkę przewyższającą minimalną, ale nie większą niż jej sześciokrotność.

W sprawie niniejszej E. B. domagał się zasądzenia, zgodnie z przedstawionymi fakturami, kosztów w związku z wniesieniem kasacji w kwocie 7 800 zł, która stanowi sumę kwoty 7 200 zł z tytułu zwrotu kosztów obrony oraz kwoty 600 zł - koszt przelotu do Sądu Najwyższego (trasa S.– W. – S.).

Łączna maksymalna – możliwa do zasądzenia w tej sprawie – kwota opłat za czynności adwokackie wynosi 7 200 zł (1 200 zł x 6). Jednak Sąd Najwyższy, kierując się przesłankami określonymi w § 15 ust. 3 pkt 3 i 4 powoływanego powyżej Rozporządzenia (rodzaj i zawartość sprawy oraz nakład pracy adwokata związany z obroną w postępowaniu przed Sądem Najwyższym), uznał za zasadne zasądzenie kwoty 1400 zł tytułem zwrotu opłaty za czynności adwokackie oraz 592,58 złotych kosztów dojazdu obrońcy do Sądu Najwyższego na rozprawę kasacyjną (w sumie: 1992,58 zł).

W orzecznictwie słusznie przyjmuje się, że Sąd może kontrolować wysokość żądanego przez stronę wynagrodzenia adwokata (radcy prawnego) w zakresie przekraczającym stawki minimalne, określone w przepisach wskazanych w rozporządzeniu, przy czym kontrola ta dokonywana ma być przy uwzględnieniu rodzaju i stopnia złożoności sprawy oraz nakładu pracy obrońcy lub pełnomocnika (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2011 r., I KZP 1/11, OSNKW 2011, z. 5, poz. 38).

W rozpatrywanej sprawie zaistniała specyficzna sytuacja procesowa. Kasacja Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego została skierowana na niekorzyść trzech oskarżonych, innych niż E. B. (tak określono jej zakres w petitum kasacji), natomiast sam zarzut kasacyjny dotyczył także wymienionego z nazwiska E. B. , prawomocnie uniewinnionego w sprawie. Wobec tego, po otrzymaniu odpisu kasacji mógł on powziąć wątpliwość, czy zarzut sformułowany w kasacji nie zmierza do pogorszenia jego sytuacji procesowej. Toteż, chociaż ostatecznie zarzut kasacyjny nie podważał wyroku uniewinniającego E. B. i w istocie dotyczył tylko kosztów procesu, a ponadto mógł być poczytywany jako skierowany na jego korzyść, to jednak E. B. miał prawo do ustawienia w sprawie jednego obrońcy. Wobec nieprecyzyjności określenia zakresu podmiotowego i

kierunku kasacji, działał on w przekonaniu, że rozpoznanie kasacji może spowodować orzeczenie na jego niekorzyść.

Mając jednak na względzie zakres zarzutów kasacyjnych dotyczących E. B. (odnosiły się one wyłącznie do kosztów procesu; nie podważały prawomocnego uniewinnienia), Sąd Najwyższy uznał, że nakład pracy obrońcy poświęcony na reprezentowanie oskarżonego w postępowaniu kasacyjnym uzasadniał zasądzenie na rzecz E. B. zwrotu kwoty 1400 zł, czyli kwoty jedynie nieznacznie (o 200 zł) przewyższającej stawkę minimalną, określoną w § 11 ust. 2 pkt 6 Rozporządzenia.

Z utrwalonego orzecznictwa wynika, że w skład uzasadnionych wydatków oskarżonego z tytułu ustanowionego w sprawie jednego obrońcy (art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k.) wchodzi również poniesione przez niego wydatki na pokrycie kosztów dojazdu obrońcy na rozprawę (zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 czerwca 2014 r., II AKz 63/14, postanowienie Sądu Najwyższego z 30 października 2017 r., WO 14/17). Należało zatem przyznać E. B. koszty przelotu obrońcy związane z udziałem w rozprawie kasacyjnej, w kwocie 592,58 zł. Kwota ta wynika z załączonych do wniosku z dnia 17 grudnia 2019 r. kopii biletów lotniczych.

Na kwotę zasądzoną w sentencji postanowienia składa się kwota 1400 zł oraz kwota 592,58 zł (koszt podróży).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.